

บทคัดย่อ

ข้อตกลงระหว่างสมรส(Postnuptial agreement) หมายถึง ข้อตกลงที่ชายหญิงทำขึ้นหลังจากเป็นสามีภริยากันตามกฎหมายและในระหว่างที่ยังเป็นสามีภริยากันอยู่ โดยทั่วไป ข้อตกลงระหว่างสมรสแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อตกลงระหว่างสมรสเกี่ยวกับความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น ข้อตกลงแยกกันอยู่ชั่วคราว ข้อตกลงกำหนดทัศนคติบนเรื่องความประพฤติ ข้อตกลงหย่าโดยความยินยอม เป็นต้น และข้อตกลงระหว่างสมรสเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการสินสมรส ข้อตกลงแบ่งแยกทรัพย์สิน ข้อตกลงเปลี่ยนแปลงสถานะของทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ ทั้งในระบบคอมมอนลอว์ เช่น มลรัฐออนตาริโอ ประเทศแคนาดา มลรัฐมินเนโซตา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย มลรัฐเท็กซัส และมลรัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา และในระบบซีวิลลอว์ เช่น ประเทศเยอรมัน ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และประเทศสเปน สามีภริยาสามารถทำข้อตกลงระหว่างสมรสได้โดยมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่จะกำหนดให้ข้อตกลงระหว่างสมรสต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร และหากเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์จะต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่สามีหรือภริยาเป็นผู้หย่อนความสามารถในการใช้สิทธิตามกฎหมาย เกือบทุกประเทศกำหนดให้การเข้าทำข้อตกลงระหว่างสมรสจะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลหรือคณะบุคคลที่กฎหมายกำหนดหรือได้รับอนุญาตจากศาล นอกจากนั้น กฎหมายของประเทศในกลุ่มคอมมอนลอว์ได้กำหนดหลักการพิเศษให้สามีภริยาที่จะทำข้อตกลงระหว่างสมรสมีหน้าที่ต้องเปิดเผยสถานะทางทรัพย์สินและหนี้สินให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบในขณะเข้าทำข้อตกลงระหว่างสมรส เพื่อให้สามีภริยาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจทำข้อตกลงระหว่างสมรสอีกด้วย

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย ผู้เขียนจึงเสนอให้ประการแรก ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 1469 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาความเป็นธรรมของผลการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสเกี่ยวกับทรัพย์สินของสามีภริยาและมีคำสั่งอย่างใดเพื่อความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย ประการที่สอง ควรตีความสัญญาระหว่างสมรสเกี่ยวกับทรัพย์สินของสามีภริยาให้ครอบคลุมถึงข้อตกลงระหว่างสมรสเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินหรือสิทธิในทรัพย์สินเมื่อขาดจากการสมรสด้วย ประการที่สาม ควรกำหนดหลักเกณฑ์การทำข้อตกลงระหว่างสมรสของคู่สมรสที่เป็นคนวิกลจริต และคนไร้ความสามารถไว้โดยเฉพาะ และประการสุดท้าย ควรให้สิทธิสามีภริยาทำข้อตกลงระหว่างสมรสเลือกใช้ระบบแยกทรัพย์สินในการบริหารจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาได้